

کنند حرم حضرت امیر در هشتاد سال پیش

شهری گرداگرد حرم

نگاهی به تاریخچه بنای حرم علوی و شهر نجف و نقش ایرانیان در آن

علی بروجردی

سحرگاه ۱۹ رمضان سال ۴۰ ای‌تالب (ع‌ب‌السلام)، در محراب مسجد کوفه، به‌دست عبدالرحمن ابن‌ملجم مرادی شگافت و ندای «فرت و رب‌الکعبه» در این مسجد شریف طنین‌انداز شد. دو روز

بیشتر طول نکشید که سم شمشیر ابن‌ملجم جان امام را ستاند و پیکر ایشان مظلومانه به دور از چشمها و شایعت کوفیان، به فراز بلندی خراج از شهر به خاک سپرده شد. تپهای در هفت کیلومتری شهر کوفه و مشرف به بحر نجف، مکان قبر امیرالمؤمنین شد. تا سالیان سال مخفی بود تا این‌که در سال ۱۳۲ هجری، صدوقی بر روی قبر ایشان به‌دست داوود بن علی عباسی قرار داده شد. هرچند هنوز مکان قبر را رجز عده‌ای معدود نمی‌دانستند. نقل است روزی هارون‌الرشید به قصد شکار در حوالی کوفه اهویی را دنبال می‌کند و او هر فراز بلندی آرام می‌گیرد و از فشار بیاض می‌بستد. هارون با جمعی چادرنشین پیانیگرد مواجه می‌شود که در نزدیکی قبری گسرد آمده‌اند. از صاحب قبر سؤال می‌کند و آنان می‌گویند ما نمی‌دانیم، فقط گاه گاهی جعفر بن محمد (ع‌ب‌السلام) به زیارت این قبر می‌آید و می‌گوید قبر جدم علی بن ابی‌طالب است. هسارون بلافاصله

دستور می‌دهد تا بنایی بر مزار علی بن ابی‌طالب ساخته شود و خود به‌نمناز حوزة تفکر شیعه نام‌گذاری شده‌اند. علاوه‌بر این وادی‌السلام که یکی از قدیمی‌ترین و وسیع‌ترین قبرستان‌های جهان است در شمال این شهر واقع شده و با مساحت قریب

آن چه امروز به‌عنوان بافت تاریخی نجف می‌شناسیم شهری است نزدیک به ۴۰ هکتار مساحت که گرداگرد حرم مطهر علی بن ابی‌طالب (ع‌ب‌السلام)، حلقه زده و آن را در آغوش کشیده است. شهری که وجودش را مدیون حرم آن امام بزرگوار است و ادامه حیاتش را مدیون حوزة علمیه‌اش

حضرت به گرد آن منزل می‌کنند. سالیانی پیش نمی‌گذرد که خلیفه چائز عباسی متوکل، در سال ۳۲۶ هـ ق هر فرمان تخریب وضعی شریف را می‌دهد، که البته پس از مرگ وی بنیای باشکوه‌تر احداث شده و دوسره نجف رونق پیدا می‌کند. اما شکی نیست که اصلی‌ترین عامل رونق نجف، مهاجرت شیخ طوسی در سال ۴۲۸ از بغداد به این شهر و تأسیس حوزة علمیه تشیع در آن است. حوزة‌های که تا امروز هزار سال از آن می‌گذرد و علی‌رغم افت و خیزهای سیاسی و اجتماعی عراق، همچنان از کانون‌های فقه و فقهات و اندیشه شیعی است.

آنچه امروز به‌عنوان بافت تاریخی نجف می‌شناسیم شهری است نزدیک به ۴۰

وقف و ساخت بناهای با شکوه نشان داده‌اند. بناهایی که به‌دست استادکاران و معماران به‌نام ایرانی با بهره‌گیری از اصول و اسلوبی که ریشه در باورهای عمیق دینی و برداشت‌های عرفانی داشته، بنا شده و در مجموع حال و هوایی به فضا می‌دهد که محل عبادت عبد و سناثر الی‌الحق را فراهم می‌سازد. بنای فعلی حرم مطهر علی (ع‌ب‌السلام) نیز از این قاعده مستثنی نیست. گنبد آن که در عهد نادر شاه افشار مطلا شد، گلدسته‌های آن، تناسبات و ابعاد ۱۱۰×۱۱۰ که به‌نام کلمه علی به حروف ابجد است و ایوان باشکوه حرم که به فرمان شاه عباس صفوی و گوپا با طراحی شیخ بهایی بنا شده، همه و همه نشان‌دهنده حضور ایرانیان در این شهر شریف در طول تاریخ است. به‌گونه‌ای که بسیاری از عناصر معماری با همان نام ایرانی در این شهر عرب زبان خوانده می‌شوند. به بیانی دیگر نجف مظفری از معماری ایرانی است که در شهری عربی نمود یافته و البته پاسخکوری نیازهای مکانی و اقلیمی خاص نیز بوده است. این ارتباط تاریخی اگر چه با تلاش بعضی از حکام عرب در زمان‌هایی کمرنگ شده، اما هیچ‌گاه قطع شده است. در زمان حکومت عثمانی بارها و بارها کوشیده شد تا ایرانیان از عتبات و به‌خصوص نجف رانده شوند، اما این مسأله تا‌کام ماند. در زمان حکومت بعضی عراق نیز تلاش‌های بسیاری به‌منظور جلوگیری از حضور ایرانیان در این شهر مقدس و به‌عبارتی ایرانی‌تأیید عتبات انجام شد. بیرون کردن ایرانیان از نجف و کریلا و مهاجرت اجباری جمعی کثیر از ایشان به ایران در دهه‌های پیش و پس از انقلاب اسلامی، از همین دست اقدامات به‌شمار می‌آید. تخریب مساجد و بناهای که ایرانیان در طول تاریخ در شهرهای مذهبی عراق ساخته بودند و به‌عنوان مثال تخریب کتیبه‌هایی به زبان فارسی و اشعار شعری ایران به‌دست دیکتاتور عراق، صدام حسین، از دیگر اقدامات بعضی‌ها به‌منظور نادیده انگاشتن عمق نفوذ فرهنگ ایرانی در شهرهای مذهبی عراق بود. از آن‌جایی که اقدامات دستوری و فرمایشی، به دور از واقعیت جاری این مناطق انجام می‌پذیرفت، با نابودی حکومت بعضی از صحنه سیاسی عراق، بار دیگر آب رفته به جوی بازگشت و پیوند فرهنگی سابق مجدداً نو ساخت شد. به‌گونه‌ای که با تدابیر انجام گرفته حضور فرهنگی ایران در عتبات نیز نو ثبت افت. به همین منظر ستاد بازسازی عتبات عراق، به ا‌همت خود جوش ایرانیان تشکیل شد تا عراقی زمینه توسعه و به‌سازی حرم ائمه که طی سالیان سال در مرز جغرافیایی ایران زمین رواج داشته است. همواره پادشاهان ایران عشق و ارادت متقید را (ولو به صورت ظاهری) به منوالای محمدت و امیرالمؤمنین

و برای خود یک پروژه ملی‌ست. همچنین تماشای مهانگی‌ها و فرارداهایی که با مسئولان عراقی باید صورت می‌گرفت، انجام شده و همچنین قرارداد پیمانکار داخلی و سایر امور آن هم صورت گرفته است. ما در ستاد تهران به غیبر از این پروژه تاکنون تقریباً ۵۵ پروژه را به انجام رسانده و تحویل داده‌ایم که در اولویت‌بندی و اجرای آن‌ها ضروری‌ترین نیازهای زائرین را بیکسری کرده‌ایم. مثلاً توجه به این‌که ستاد مرکزی در تهران مستقر بود تقریباً ستاد استان تهران در حاشیه بوده، لکن چون خیلی خوب کار نمی‌شد، از مهرماه سال جاری تصمیم براین شد که ستاد استان تهران که شامل شهر تهران و توابع آن می‌شود، از مرکز جدا شد و به‌طور مستقل فعالیت کند. ستاد تهران یک هیأت انما دارد که متشکل از نمایندگان مجموعه‌هایی است که درگیر با استان تهران هستند، مثل مجلس جمعه موقت استان حجت‌الاسلام صدیقی، آقای دکتر نادران و آقای کوزلی (نماینده‌گان مردم تهران در مجلس)، استنادار تهران، فرماندار تهران، نماینده شورای شهر، فرمانده سپاه تهران، فرمانده نیروی انتظامی تهران بزرگ، نماینده اصناف، نماینده امور مساجد، نماینده سازمان تبلیغات، مسئولین آموزش و پرورش تهران و شهرستان‌ها، مسئول ستاد بازسازی استان تهران و برخی دلسوزان دیگر که بنابر مسئولیت و روابطی که دارند می‌توانند راه‌گشای امور ستاد باشند. ریاست این هیأت امناه به عهده حضرت حجت‌الاسلام صدیقی و نایب رئیس آن دکتر نادران است و رئیس ستاد بازسازی در تهران دبیر هیأت امناست.

به ۱۰ برابر مساحت نجف قدیم آرمگاه هزاران هزار مؤمنی است که از گوشه و کنار جهان تشیع به آن‌جا آورده شده و در قالب خاک نجف آرام گرفته‌اند.

بازار قدیمی نجف معروف به سوق الکبیر، از چنان اهمیتی برخوردار بوده که نقل است در گذشته اگر ۱۰ روز تعطیل می‌ماند حکومت عراق سقوط می‌کرد. این بازار با طولی کمتر از ۶۰۰ متر در جبهه شرقی حرم قرار دارد. شایان ذکر است که طراحی حرم مطهر علی (ع‌ب‌السلام)، ریشه در معماری‌ای دارد که طی سالیان سال در مرز جغرافیایی ایران زمین رواج داشته است. همواره پادشاهان ایران عشق و ارادت متقید را (ولو به صورت ظاهری) به منوالای محمدت و امیرالمؤمنین

برای آیندگان

مسئول ستاد بازسازی استان تهران و رئیس پروژه صحن حضرت زهرا (سلام‌الله‌علیه)

صحن بانوی بی‌نشان در نجف

مروری بر فعالیت‌های صورت گرفته در نجف اشرف

ستاد بازسازی عتبات عالیات کار خود را از سال ۸۲ شروع کرده است و الان بعد از هشت سال ستاد تقریباً در تمام استان‌ها، شهرستان‌ها و حتی بخش‌ها دفتر دارد. در کنار این ستادهای استانی ما چهار ستاد در سراسر کشور داریم، تحت عنوانین ستاد بازسازی نجف اشرف، ستاد بازسازی کربلای معلی، ستاد بازسازی کاظمین و ستاد بازسازی سامرا. پیش از این با توجه به این‌که ستاد مرکزی در تهران مستقر بود تقریباً ستاد استان تهران در حاشیه بوده، لکن چون خیلی خوب کار نمی‌شد، از مهرماه سال جاری تصمیم براین شد که ستاد استان تهران که شامل شهر تهران و توابع آن می‌شود، از مرکز جدا شد و به‌طور مستقل فعالیت کند. ستاد تهران یک هیأت انما دارد که متشکل از نمایندگان مجموعه‌هایی است که درگیر با استان تهران هستند، مثل مجلس جمعه موقت استان حجت‌الاسلام صدیقی، آقای دکتر نادران و آقای کوزلی (نماینده‌گان مردم تهران در مجلس)، استنادار تهران، فرماندار تهران، نماینده شورای شهر، فرمانده سپاه تهران، فرمانده نیروی انتظامی تهران بزرگ، نماینده اصناف، نماینده امور مساجد، نماینده سازمان تبلیغات، مسئولین آموزش و پرورش تهران و شهرستان‌ها، مسئول ستاد بازسازی استان تهران و برخی دلسوزان دیگر که بنابر مسئولیت و روابطی که دارند می‌توانند راه‌گشای امور ستاد باشند. ریاست این هیأت امناه به عهده حضرت حجت‌الاسلام صدیقی و نایب رئیس آن دکتر نادران است و رئیس ستاد بازسازی در تهران دبیر هیأت امناست.

کند می‌کند از آن محل‌هایی برای استراحت زواری آماده کردیم و بعد یک‌مکرم به‌سمت سنگ‌کاری، طلاکاری و کارهای از این‌کسب رفتیم که خدا را شکر در مجموع کارهای خوبی انجام شد. ولی این‌ها همه یک طرف و صحن حضرت زهرا (سلام‌الله‌علیه) طرف دیگر! چرا که اولاً اعتقاد داریم حضرت فاطمه زهرا (سلام‌الله‌علیه) در مدینه که غریب هستند حداقل در نجف یک صحنی به نام ایشان ساخته شود که این‌شاه‌الله افتخار شیعه باشد؛ اگر چه قطعاً برای ما هم افتخار به‌حساب می‌آید؛ ولی بیش از آن برای شیعیان افتخار است. ما در تبلیغات هم، این‌گونه عنوان کردیم که آغاز به کار «صحن بانوی بی‌نشان حضرت فاطمه (سلام‌الله‌علیه)» در جوار قبر آقاامیرالمؤمنین (ع‌ب‌السلام)»

پروژه صحن حضرت زهرا (سلام‌الله‌علیه)

به عنایت به این‌که در نمودار ستاد بازسازی، استان تهران بیشترین میزان کمک را به عتبات است. به دیگر شهرهای کشور وارد و با توجه به این‌که پروژه‌ای که در نجف اشرف تحت عنوان صحن حضرت زهرا (سلام‌الله‌علیه) در حال انجام است، یک پروژه بسیار بزرگ و هزینه‌بر است، ما مسئولیت تأمین ۷۰ درصد هزینه‌های آن را به عهده گرفتیم و در حال حاضر کار شمع‌گذاری را شروع کرده‌ایم. این پروژه با متر از ۱۹۸ متر مربع در جوار حرم مطهر امام علی (ع‌ب‌السلام) ساخته می‌شود. آیدبا یک‌دایم این خدمت باقیات‌الصالحاتی باشد سوزنی‌های پادشاهی متعدد و -تشکیل شده هر پای که به نجف مشرف می‌شویم احساس

ساخت صحن حضرت فاطمه (س) تحولی عظیم در توسعه بنای حرم علوی

نمایی گرافیکی از صحن حضرت زهرا (س)

می‌کنیم که امیرالمؤمنین خیلی مظلوم هستند و مظلومیت‌شان در حرم نمایان است و به‌طوری‌که مساحت کل حرم آقاامیرالمؤمنین (ع‌ب‌السلام) ۱۱۰×۱۱۰ متر و کل فضای مسقفی که در حرم هست ۲ هزار و ۴۰۰ متر است که با احداث این صحن این‌شاه‌الله تحول عظیمی در فضاهای مختلف حرم با کارپردهای متفاوت ایجاد خواهد شد.

ستاد تهران البته پروژه‌های دیگری هم در دست اقدام دارد که به‌طور همزمان با پروژه صحن حضرت زهرا (سلام‌الله‌علیه) مسئولیت آن را به عهده گرفته و در حال انجام است، از جمله سنگ‌کاری صحن و رواق امیرالمؤمنین (ع‌ب‌السلام)، ساخت ضریح حضرت مسلم (ع‌ب‌السلام) و همچنین پروژه احداث مخزن

حضرت فاطمه زهرا (سلام‌الله‌علیه) در مدینه که غریب هستند، حداقل در نجف یک صحنی به نام ایشان ساخته شود که این‌شاه‌الله افتخار شیعه باشد؛ اگر چه قطعاً برای ما هم افتخار به‌حساب می‌آید؛ ولی بیش از آن برای شیعیان افتخار است. ما در تبلیغات هم، این‌گونه عنوان کردیم که آغاز به کار «صحن بانوی بی‌نشان حضرت فاطمه (سلام‌الله‌علیه)» در جوار قبر آقاامیرالمؤمنین (ع‌ب‌السلام)»

آب ۲ هزار متری حرم امام علی (ع‌ب‌السلام) پیشرفت ۵۰ درصد که تا ۳-۴ ماه آینده به اتمام می‌رسد.

سابقه تاریخی ایرانیان در کمک به عتبات

شاید برخی افسرد کینجهم انتقاد کنند که چرا باید این هزینه‌ها صورت بگیرد؟ پاسخ باید گفت درام عزای امام حسین (ع‌ب‌السلام) و سایر اهلبیت، شاهد عزاداری و نذورات حتی غیرمسلمانان هشتمین پرتابن این برای عزیزی است. ما در تبلیغات هم این‌گونه عنوان کردیم که آغاز به کار «صحن بانوی بی‌نشان حضرت فاطمه زهرا (سلام‌الله‌علیه)» در جوار قبر آقا امیرالمؤمنین (ع‌ب‌السلام)». این پروژه توسعه و به‌سازی عتبات، به‌عنوان مثال در شمع‌گذاری این فقف هزار شمع برای تشییع زمین به‌کار رفته است که شاید برخی بگویند ضرورت ندارد، اما ما می‌خواهیم کاری کنیم که این‌شاه‌الله ملگزار شود و اعتقادمان بر این است که باید بهترین مصالح استفاده شود و تاکنون هم همین‌طور بوده است. زمانی که برای اجرای این پروژه در نظر گرفته شدیم، هدف ما است که به لطف خدا و عنایت الهی و اظهار و شکر مردم این‌شاه‌الله عملی می‌شود. هر پای که به نجف مشرف می‌شویم احساس

زحمت خودش را در این راه خرج می‌کند، بررسی‌ها نشان می‌دهد که در طول تاریخ هم در کشور ما عمده چنین کمک‌هایی یا از سوی مردم بوده یا به‌صورت وقف و یا با صور دیگر و اگر دولت یا حکومت کمکی کرده‌اند، مملک که با احداث این صحن این‌شاه‌الله تحول عظیمی در فضاهای مختلف حرم با کارپردهای متفاوت ایجاد خواهد شد.

نحوه کمک خیرین

همه عزیزی که می‌خواهند در این زمینه کمک کنند، شماره حساب سبیلی ستاد بازسازی استان تهران به شماره ۰۸-۸۷۵۰۸۷۵۰۰۱ را اختیار نمایند و نیز براساس مهانگی‌هایی که صورت گرفته و در مساجد و هیئات مذهبی یا در قیومی و اختیاری مردم خیر تهران قرار خواهد گرفت که می‌توانند از این طریق کمک‌های خودشان را به ستاد بازسازی عتبات برسانند.

مجموعین کسانی که می‌خواهند بصورت خاصی بانی بشوند، می‌توانند با دفتر ستاد تهران مهانگ کنند تا مقدمات فراهم شود که خودشان بر سر پروژه حاضر شوند. یکی از برنامه‌های آتی ما هم با توجه به نیروی بودن پروژه صحن حضرت زهرا (سلام‌الله‌علیه) این است که برای این‌ها عتق و علاقه کمک دارند، ولی شاید بابت مالی جنبانی نداشته باشند، تسریعی قرار گیرد. یکی دو ماه بصورت داوطلب به همراه افراد شوند که جهت فعالیت عمرانی در پروژه و هم زیارت